

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemán veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemán veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristočna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisí se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemáí nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 248.

V Ljubljani, v petek 29. oktobra 1886.

Letnik XIV.

Državni zbor.

Z Dunaja, 28. oktobra.

Carinska in trgovinska zveza pa Tržaška luka.

V svojem govoru o prvem členu skliceval se je včeraj Neuwirth na ministra Pražaka in grofa Hohenwarta, rekši, da sta l. 1877 govorila zoper ogersko nagodbo. S tem je hotel v poseben svet postaviti sebe in svoje tovariše na levi, češ, da oni bolj priznavajo in skrbé za državne koristi, kakor večina državnega zbora, ker nagodbi ne nasprotujejo, kakor so delali desničarji, dokler so bili v manjšini. Neuwirth je tudi omenjal, koliko pravic in koristi si je Ogerska polagoma prisvojila, pa ni pomislil, da s tem le prijema prejšnje vlade, ki so Madjarom vse privolile, samo da so mogle domá bolj tlačiti politične nasprotnike. Še posebno pa je grajal sodniške razmere, češ, da med našimi in ogerskimi sodnijami ni nobene vzajemnosti in postrežljivosti.

Pri drugem členu je Stingel predlagal resolucijo, da naj si vlada prizadeva za enotno carinsko zvezo z Nemčijo; pa poročevalec Sochor je temeljito dokazoval, da je taka zveza za zdaj nemogoča in da bi Avstriji tudi ne koristila, zato je bila omenjena resolucija zavržena.

Obširen razgovor se je pričel o četrtem členu, ki določuje, da Trst in Reka leta 1886 nehata biti prosti luki. Tržaški poslanci Burgstaller, Luzatto in Vucetič so zagovarjali dotično pravico Tržaškega mesta, ki je bila Trstu po cesarju Karolu VI. podeljena in po Mariji Tereziji razširjena, in ki je Trstu pripomogla k sedanjí veljavi in blagostanju. Vladi so očitali, da Trst zanemarja in Vucetič je predlagal sprejeti vsaj dostavek, da se prosta luka 1889 ne bode opustila, ako dotlej ne bodo dodelana poslopja, magazini in skladišča, ki so za pospeševanje prometa potrebna.

Levičar Beer je odločno odgovarjal Tržaškim poslancem in povdarjal, da so proste luke že povsod odpravili, in da tudi Tržaška več ne ugaja. Omenjal je dalje, koliko je vlada storila za Trst, ter pripo-

ročal Tržačanom, da naj bodo za vse to hvaležni Avstriji in da morajo prebivalci državi sami na roko iti. Trst ne smé pozabiti, da je nemško in avstrijsko mesto in da mora tako tudi ostati. Cela zbornica je pritrjevala besedam, da mora Trst avstrijsko mesto biti, proti trditvi, da je nemško mesto, pa so nastali glasni ugovori. Tržaški poslanec Luzatto je tudi takoj zavrnil dr. Beera, pa izustil drugo napačno trditev, češ, da Trst ni nemško, ampak italijansko mesto. To je pripravilo okoliškega poslanca Nabergoja, da je tudi on vstal in rekel, da se gledé proste luke strinja z drugimi poslanci Tržaškega mesta in da bode ž njimi glasoval, oporekati pa mora trditvi, da je Trst italijansko ali celó nemško mesto; Trst je avstrijsko mesto z italijanskim in slovanskim prebivalstvom in upa, da ne bode ne nemško, ne italijansko, ampak da bode zmerom avstrijsko ostalo. Ta kratka, pašprav primerna opazka bila je pohvalno sprejeta.

Tudi kupčijski minister se je oglasil in krepko zavračal Tržaške poslance, rekši, da Trstu podeljena dobrota je imela po volji cesarja Karola VI. biti dobrota za avstrijske dedne dežele, ne pa samo za Trst, da se je Trstu po vladarju nekdaž dala posebna pravica, ki se pa sedaj po zakonitem potu zopet preklicuje. Ministrove besede so bile obrnjene proti Tržaškim poslancem, vendar pa to poslanca Burgstallerja ni zadrževalo, da ne bi bil po končanem govoru stopil k ministru in mu prav gorko stisnil roke, menda v zahvalo za moralčne zausnice, ki jih je dobil. Nehoté nam je pri tej prikazni na misel prišlo, kako so se morali nekdaž, ko je še pri vojakih palica pčela, kaznovanci pri poveljniku zahvaliti za petindvajset, ki so jih jim bili našteji.

Jako ostro zavračal je Tržaške poslance tudi poročevalec Sochor, ki je zlasti povdarjal, koliko je Avstrija za Trst že storila, in kaj bi bilo ž njim, ako bi ne bil pri Avstriji. Burgstaller bil je vsled tega govora silno razjarjen in se je oglasil k dejanskemu popravku, češ, da nihče tega ni govoril, kar je njemu podtikal poročevalec, menda zaradi pomanjkanja drugih razlogov, ali ko je prišlo do glasovanja, bil je sprejet IV. člen po nasvetu odsekovem. Za Burgstallerjev predlog, da naj zbornica preide na dnevni red, in za prej omenjeni Vucetičev pred-

log glasovali so samo Tržaški in italijanski poslanci iz Istre, Gorice in južnih Tirolov.

Danes se obravnava nadaljuje. Veliko govornikov je vpisanih pri XI. členu, pri katerem imajo levičarji poseben predlog. Jutri upajo poslanci to reč dovršiti, v soboto bi bilo tretje branje, in potem bi se razšli na svoj dom.

Žganjarji in družba treznosti.

Deželni odbor kranjski ravnokar zopet razpisuje javno dražbo na zakupnino vžitnine na porabljene žgane pijače, ktera je nastavljena na blizo 112.000 gl. Samo po 6 krajcarjev plačati je od litra vsake take pijače in vendar — kolikošnja svota se nabere! Grozno! Če bi naš glas kaj veljal, bi rekli: Naložite na šnops po 12 ali po 18 krajcarjev na liter, zato pa oprostite vino daca in ne zahtevajte od piva užitnine, kjer se ta pobira in strupeni kači se bo vsaj ena glava strla, če že ne vse. S tem, da bi se vino daca oprostilo in žganje še huje zadacalo, pomagalo bi se v prvi vrsti našemu narodu, ktero bi zopet rajše po zdravem vinu segalo, kakor pa po smradljivem šnopsu. Dalje naj bi pa tudi pivovarji nekaj več sprevidnosti imeli in naj bi kuhali pivo potrebam našega naroda primerno. Po Koroškem pil sem letos po 7 kr. vrček piva, ki je bilo prav tako dobro za žejo, kakor Ljubljansko po 11 in 12 krajcarjev, če tudi morda ni imelo toliko gradov alkohola v sebi. Na Češkem se pivo tudi vseskozi po 6 in po 7 kr. toči; prav taka je na Dunaji in v Graecu. Zakaj bi toraj pri nas to ne bilo mogoče? Zakaj bi nam naši pivovarji ne kuhali cenejega, če morda tudi nekoliko bolj lahkega piva? Nihče ne bo vprašal: koliko gradov ima pivo, pač pa, koliko da veljá. Prav nasprotno so lahkotna piva še zdatno prijetueja pijača, kakor naša močna. Dalje naj bi pa tudi gospodje gostilničarji s pivom bolj krščanski delali t. j. naj bi ne iskali takoj polovice dobička pri hektolitru, kakor se po nekterih gostilnah to sedaj godi, temveč naj bi se z manjšim zadovoljili. Gledé Ljubljanskega mesta bi se morala pa pred vsem užitnina odpraviti, ki je na pivo in vino naložena.

LISTEK.

Spomini iz potovanja po Gornje-Štajarskem.

(Dalje.)

Kdaj da je bil položen temeljni kamen te cerkve, se ne vé za trdno. Sekovski šematizem pravi, da je prvi povod k zidani cerkve dala ustanova grofa Adalrama Waldeškega leta 1140, s katero dovoljuje menihom se naseliti na enem njegovih posestev. Augustinci bili so najprej v St. Mareinu pri Knittelfeldu, ki leži kake dve uri vzhodno od Sekove. Kmalo pa so si prebrali svoje stanišče ter si poiskali varnejši samotni a prijazni in solnčni kraj, ki se je Seccoava imenoval. Leta 1142 preselili so se v novi samostan. Seveda so takoj začeli zidati veliko in lepo cerkev, ktera je bila pa posvečena še le l. 1163 v čast vnebovzjetja Marije Device. To nam spričuje v belo-mramorno ploščo vdolben napis v apsi di ve-

licege altarja. Cerkevna stavba je v svojih oblikah kaj jednostavna, a delana bila je za stoletja. Zidana je vsa iz rezanega čveteroogelnega peščenca; posamezni kosi so dolgi 0-60 do 1-20 metrov in okoli pol metra visoki. Zunanje cerkvene stene so neometane in prav lepo se kaže zidovje v naravni barvi tega rumenkasto rujavega peščenca.

Floris naše cerkve je sličen baziliki starokrščanski. Cerkev je predeljena z dvema vrstama stebrov, ki se menjajo s slopovi v tri ladije. Ti stebri in slopovi so zvezani med seboj z loki, tako, da imamo dve arkadi. Presbiterij ločita od ladije dva slopova, nad kterima se je spenjal takozvani slavolok. Tege slavoloka pa sedaj ni več. Ni bil v soglasji z gotskim slogom, s kterim so v začetku 16. stoletja srednjo ladijo obokali in zato so ga odstranili.

Primerno trem ladijam ima cerkev tudi tri apside. Notranja dolgost cerkve od apside do vhoda v lopo znaša dobrih 60 metrov. Notranja širjavnost meri blizo 19 metrov; od teh pride na srednjo ladijo 9.5 metrov, na stranski pa po 4-75 metrov. Pri

dveh arkadah se menjajo stebri in slopovi tako-le: najprej je steber, na to slop, ki je ločil presbiterij od ladije, dalje dva stebra, za tema slop, dva stebra, zopet slop in steber.

Na zahodnem pročelji sta bila cerkvi prizidana dva mogočna stolpa. Ponosno sta se morala pač dvigati nad polagoma se zvišujočo planoto, bleskeč se v Mursko dolino. Sedaj pa le južni stolp otožno samuje pri grobu svojega večstoletnega tovariša, ki je ž njim vred pel slavo božjo s svojim prekrasnim velikim zvonom. Strašen moral je biti prizor, ko se je severni stolp porušil. Sreča velika, da so bili oo. benediktinci na to pripravljeni in so sami večkrat zadevno oblast opozorili, naj potrebno vkrene, da se večja nesreča zabrani. Bilo je 16. maja ob 1/2 6. uri zjutraj, ko zgromi desni stolp in se zvrne na en del samostanskega poslopja. Najprej se je prekretnil kaka dva metra od tal in se je nekako v samega sebe sesedel. Po tem soditi, je bila tvarina v spodnjih delih stolpa premehka, da se je zdrobila. Ko tako počasi pada, se zlomi pri sredi. Velika sreča je bila, da se je vtrgala železna vez, ki je oba stolpa

vitez Volanski in Izidor Hrašovec za poročnika. Cast. namestnik Gabrijel Fambri postal je poročnik pri 6. pešpolku. — Pri c. kr. slovenskem pešpolku št. 97 v Pulji: Polkovnik Nemečič za generalmajorja; poročnik Aleksander Dini postal je nadporočnik. Častniški namestnik Alfons Adrario imenovan je za poročnika pri 16. pešpolku. — V c. kr. mornarici imenovan je fregatni kapitan (podpolkovnik) Rihard Poglačnik za kapitana redne ladije (polkovnik). — Oficijal vojaškega založništva Ivan Tisch v Ljubljani, postal je oskrbnik založništva tukaj.

Razne reči.

— Kardinal, knez in prvostolnik ogerski, Simor, je praznoval 26. t. m. petdesetletnico svojega mašništva. Duhovščina njegove škofije, civilne in vojaške oblasti so častitali slavnemu gospodu, prišle so deputacije mnogih mest, dalje več poslancev iz Dunaja; mesto Gran je bilo slovesno okrašeno. Tudi presvitli cesar je poslal najvišje ročno pismo, v katerem povzdiguje zasluge proslavljenca za domovino in prosi blagoslova Božjega slavnemu gospodu. — V soboto pride pa presvitli vladar sam v Gran ob 10. uri zjutraj in se povrne ob 5. uri popoldne nazaj.

— Na Ogerskem in južnem Ruskem so rodovitne planjave (pustine), a brez dreves. Vpraša se, zakaj po teh rodovitnih pustinah, kjer bujno raste trava in žito, ni dreves. Neki učenjak to pripoveduje tako-le: Ko so se ti kraji iz morja dvignili, drevje ni rastlo, ker so bila tla slana. Ko je pozneje začela trava bujno rasti, prišlo je mnogo prežvekovalcev, ter so pojedle travo in mlado drevje, kadar je zelenelo. — Tu pač lahko vidimo, da po pašnikih ne raste trava, ako jo živina preveč v tla pomandrá. Tudi v Ameriki so travnate pustine, po katerih se živina pase — po Severni Ameriki bivoli — in iz istih vzrokov tudi tam ni gozdov.

— V Berlinu zboruje sedaj komisija za mednarodno merjenje zemeljskih stopinj (gradov). 27. t. m. je otvoril zbor minister prosvete, Gosler, navzočni so bili ministri: Bötticher, Lucius, Scholz in Friedberg. Minister Gosler je povdarjal važnost konference in se je spominjal umrlega generala Bayer-ja. Predsednik permanentne komisije, general Jvanec (španjski) se je zahvalil za pozdrav. Za predsednika je bil voljen Förster (Berlin), za podpredsednika Struve (Rusko) in Faye (Paris), za zapisničarja Hirsch (Neufchatel). Zastopane so bile vse nemške dežele, potem pa tudi vse evropske države. Profesor Förster je imel zgodovinsko sporočilo. Struve se je vklanjal cesarju. Hirsch je poročal o spremembah za časa zadnje konference. Profesor Helmert je poročal, da bode zemljemerski zavod poleg zvezdarne v Potsdamu kmalo zvršen. 25. t. m. je sprejel nemški cesar predsedništvo te konference.

— V telegrafičnem uradu. Gospod: „Prosim to-le brzojavko bi rad oddal.“ — Uradnik: „Že dobro.“ Čita brzojavko: „Tužnim srcem Ti naznanjam, da je najini stric umrl in nama zapustil vse premoženje.“ — „Dve besedi ste preveč.“ — Gospod: „Pa izpustite: „tužnim srcem.““

— Ukaželjna tatova. Tat sreča svojega tovariša hitro stopajočega po mestu in ga poprašá: „Kam tako brzo, brate, kam?“ — „I kam le? pred porotniki se obravnava zanimiva pravda o velikanski tatvini, pojdi tudi ti z menoj, se bova kaj naučila.“

— V šoli. Učitelj: „Zdaj sem Vam razložil, kdo da ima srečo. Ti, Tine, povej, kdo ima srečo?“ — Tine: „Kdo ima srečo? Stiri dni me že ni bilo v šoli, sem se potepal, Vi ste pa mojim starišem to povedali. Ko domu pridem, bom tepen. Če bodo pa takrat stara mati pri nas, pa ne bom tepen in jaz bom imel srečo.“

— Olikan sluga. Popotnik: „Tepec, kaj me budiš o polunoči!“ — Sluga: „Oprostite, ko sem Vam zvečer čevlje vzal, da jih osnažim, sem Vam pozabil reči „lahko noč.““

Telegrami.

Ruščuk, 29. okt. Prihod ruskih vojnih parnikov ni nobenega posebnega vtisa napravil. Vlada bo morda zaprte častnike Rusom na ljubo le izpustila, če bo Rusija priznala sobranje.

Niš, 28. okt. Novega diplomatskega agenta bolgarskega, dr. Stranskega je kralj Milan ob navzočnosti ministra zunanjih zadev sprejel v slovesni avdijenci.

Pariz, 28. okt. Kamora je po osemdnevni debati s 361 glasovi proti 175 sprejela postavbo, da ima biti v ljudskih šolah samo svétno učiteljstvo.

Umrli so:

26. okt. Jovana Drnovšek, mizarjeva hči, 4 leta, Trnovske ulice št. 1, driska. — Marija Kokotec, krojačeva žena, 63 let, Židovska steza št. 4, jetika. — Jožef Schreyer, prisiljenec, 50 let, Pristavske ulice št. 4, driska. — Terezije Rieder, posestnica, 79 let, Gledališke ulice št. 5, Marasmus.

V bolnišnici:

23. okt. Jožef Perme, delavec, 43 let, jetika. — Helena Dolinšek, dekla, 64 let, naduha.

25. okt. Jakob Meš, gostač, 72 let, ostarelost. — Matevž Peternel, delavec, 24 let, vnetica trebušne kožice.

27. okt. Jožef Egg, prisiljenec, Kravja dolina št. 11, driska.

28. okt. Boštjan Wegschneider, prisiljenec, 42 let, Pristavske ulice št. 4, driska. — Marija Svetlek, krojačeva hči, 7 mes., sv. Petra cesta št. 7, pljučnica.

Tuji.

27. oktobra.

Pri **Maltcu**: Neumann, Kraus, Wlach in Harich, trg., z Dunaja. — Herman Tauber, zasebnik, iz Banjaluke. — E. pl. Barady, zasebnica, iz Hrvatskega. — Jospina pl. Garcarrolli, zasebnica, iz Kamnika pol. Donave. — K. Mitter, c. k. oskrbnik, iz Idrije.

Pri **Stonu**: Neu, trgovec, iz Lyona. — Peter Triller, trgovec, iz Hamburga. — Jožef Aicheler, trgovec, iz Mannheim. — Zeisberg in Moldovan, trgovec, z Dunaja. — baron Hammerstein, zasebnik, z Dunaja. — Henrik Munk, trgovec, iz Brna. — Ludevít Schlessinger, trgovec, iz Pečuha. — Ig. Lengyel, trgovec, iz Kaniže. — Bargo in Modelak, trgovec, iz Grada. — Karol Roch, c. k. poročnik, iz Maribora. — Marija Jainsehigg, uradnikova vdova, iz Celovca. — Julij Murgel, c. k. adjunkt, iz Velkih Lašč. — Karol Molino, zasebnik, iz Tržiča. — Peter Salon, stavb. nadzornik, iz Ljubljane. — B. Pollak, trgovec, iz Trsta. — Julij Franzin, trgovec, iz Dignane. — Jožef Hunerth, postajni načelnik, s soprogo, iz Kormonsa.

Pri **Tavčarji**: Jožef Lončarič, trgovec, iz Reke. — Jurij Heilmann, c. k. poročnik, iz Ljubljane.

Pri **Bavarskem dvoru**: Anton Lach, zasebnik, iz Kresnic. — Vičević, Setarič in Bubinič, trgovci, iz Idrije.

Pri **Južnem kolodvoru**: Marija Mašak, zasebnica, iz Divače. — G. Mayer, trgovec, iz Stuttgarta. — A. Agapito, zasebnik, iz Trsta. — J. Karpluš, podvzetnik, iz Judenburga. — Janez Archeer, pivovar, iz Celovca. — Mayer, trgovec, iz Grada. — Fuchs, c. k. strojevod mornarice, z družino, iz Pulja.

Pri **Avstrijskem caru**: A. Leuz, posestnik, iz Dola.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
28.	7. u. zjut.	746.25	+ 5.0	sl. vzh.	oblačno	0.00
	2. u. pop.	747.41	+ 8.6	sl. zap.	oblačno	
	9. u. zveč.	749.25	+ 6.4	sl. zap.	oblačno	

Oblačno, popoldne nekaj vetra. Srednja temperatura 6.7° C., za 1.8° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

29. oktobra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	83 gl. 50 kr.
Sreberna " 5% " 100 " (s 16% davka)	84 " 50 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	113 " 60 "
Papirna renta, davka prosta	101 " 20 "
Akcije avstr.-ogerske banke	866 " 70 "
Kreditne akcije	280 " 70 "
London	125 " 05 "
Srebro	— " — "
Francoski napoleonid.	9 " 88 1/2 "
Ces. cekini	5 " 91 "
Nemške marke	61 " 25 "

Lepo pozlačene

nagrobne križe

priporočá prav po nizki ceni

Franc Terček,

trgovec z železjem, Valvazorjev trg št. 5 v Ljubljani.

☛ Cenike in slike na zahtevanje brezplačno. (4)

V čast presv. Trojici.

Sveta maša, zložil in založil ter posvetil blgrd. gosp. Antonu Foersterju skladatelj Ignacij Hladnik.

Na prodaj v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani po 60 kr. (8)

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

priporočá naslednje novo izišle knjige:

Putschögel , Predigten auf alle Sonn- und Festtage des Kirchenjahres, I. Jahrgang	1 gld. 80 kr.
Brynych-Fuchs , Katechetische Predigten, I. Band	2 " 23 "
Schmid , Grundlinien der Patrologie, II. Auflage	— " 99 "
Mark , Exhorten, zunächst für die studierende Jugend, auf die Sonn- und Festtage des Schuljahres, I. Band	1 " 80 "
Prvi zvezek obsega za cerkvene praznike pripravne dogmatične, moralične in liturgične obravnave, isto tudi drugi in tretji zvezek. V četrtem zvezku bodo pa razne apologetične razprave. Da bo knjiga bolj priročna, pridjala se bota dva kazala: prvi obsegal bo govore za nedelje in praznike, drugi osnovo v abecednem redu.	
Frings , Predigten über die fünfzehn Geheimnisse des hl. Rosenkranzes	1 " 39 "
Manna puerorum in sortem domini vocatorum, v usnju, z rudečo obrezo	2 " 15 "

☛ Ob enem se priporočamo za naročila na koledarje za l. 1887, kterih je že mnogo izišlo.

☛ Naročila na časopise in dela, ki v več posameznih zvezkih izhajajo, se točno izvršujejo.

☛ Najhitrejše oskrbljujemo slovestvene reči iz raznih strok in vseh jezikov. (6)

Žrebanje že meseca decembra.

KINCSEM SREČKE à 1 gld. **11 srečk 10 gld.** samo

Glavni dobitek v gotovini

gld. 50.000 gld.

10.000 gld., 5000 gld. z odtegljajem 20% — 4788 denarnih dobitkov.

(7) **Kincsem-srečke** dobivajo se v loterijskem bureau ogerskega Jockey-kluba: Budapešta, Waitznergasse 6.